

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkerahastosta annettua lakia siten, että rahaston toiminnasta aiheutuvat kulut maksetaan rahaston varoista. Lisäksi ehdotetaan

eräitä teknisiä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Valtion eläkerahasto

Valtion eläkerahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta säädetään valtion eläkerahastosta annetussa laissa (1372/1989). Lain 1 §:n mukaan eläkerahasto on olemassa valtion tulevien eläkkeiden maksamiseen varautumiseksi ja eläkkeistä aiheutuvien menojen tasaamiseksi. Rahaston tarkoituksena on koota varoja, joiden avulla suurten ikäluokkien eläkkeiden kustannusrasitusta voidaan eläkemenon huippuvuosina tasata rahastoa purkamalla.

Rahastoa hoitaa Valtiokonttori. Rahastolla on valtiovarainministeriön määräämä johtokunta, joka päättää rahaston sijoitusperiaatteista ja vastaa rahastosta. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään viisi muuta jäsentä. Jäsenistä kolme edustaa valtion henkilöstön keskusjärjestöjä.

Eläkerahasto saa tulonsa valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvien työnantajien ja työntekijöiden eläkemaksuista, eräistä muista maksuista sekä rahaston varoille saatavista tuotoista.

Rahaston kokonaistulot vuonna 1999 olivat noin 7,75 miljardia markkaa. Rahaston

pääoma vuoden 1999 lopussa oli 16,9 miljardia markkaa. Valtion eläkejärjestelmän arvioitu kattamaton eläkevastuu vuoden 1999 lopussa oli 294 miljardia markkaa.

Rahaston sijoitukset vuoden 1999 lopussa olivat kaikki korkosijoituksia, ja ne jakaantuivat kahteen osaan: lainoihin valtiolle ja sijoituksiin markkinoille. Valtaosa rahaston pääomasta eli 12,3 miljardia markkaa oli lainasaatavaa valtiolta. Markkinoille oli vuoden 1999 lopussa sijoitettuna 3,6 miljardia markkaa. Sijoituskohteina on käytetty valtion tai suomalaisen julkishallinnon liikkeeseen laskemia markkamääräisiä, jälkimarkkinakelpoisia joukkovelkakirjalainoja. Yhteensä korkotuottoja valtion lainoista ja sijoituksista markkinoille kertyi vuonna 1999 noin 730 miljoonaa markkaa. Osake- ja kiinteistöinvestointeja rahastolla ei toistaiseksi ole.

Eläkerahastosta ei makseta eläkkeitä, vaan kaikki valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat eläkkeet maksetaan valtion talousarvioon varatuista määrärahoista. Koska eläkkeet maksetaan talousarviosta, rahastosta voidaan valtion eläkerahastosta annetun lain 5 §:n mukaan vuosittain siirtää varoja valtiovarastoon eläkemenojen katteeksi. Siirrolle säädetään laissa enimmäismäärä. Ne varat, joita ei siirretä valtiovarastoon, jäävät rahastoon.

1.2. Muutokset vuoden 2000 alusta

Valtion eläkerahastosta annettua lakia muutettiin vuoden 2000 alusta voimaan tulleella lailla. Eläkerahaston kasvu turvattiin lailla, rahaston organisaatiota selkiytettiin ja rahastolle annettiin oikeus palkata henkilöstöä.

Myös rahaston sijoitustoimintaa ja sen valvontaa koskevia säännöksiä täsmennettiin. Tähän saakka eläkerahaston varoja on sijoitettu pelkästään korkoinstrumentteihin. Lainmuutos mahdollistaa sijoitustoiminnan monipuolistamisen ja tehostamisen samalla tavoin kuin muissakin työeläkejärjestelmissä.

2. Ehdotetut muutokset

Valtion eläkerahastosta annetussa laissa säädetään eläkerahaston tuloista ja menoista. Nykyisen lain mukaan muita menoja kuin henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvia menoja ei ole säädetty maksettavaksi rahaston varoista. Menonluonteisena eränä voidaan pitää myös rahastosta vuosittain valtion talousarviossa valtiovarastoon tehtävää siirtoa. Ne menot, joita ei ole säädetty maksettavaksi rahaston varoista, suoritetaan valtiokonttorin varoista, joka hoitaa rahastoa.

Rahaston toiminnasta syntyy muitakin kuin henkilöstöstä aiheutuvia kuluja. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi sijoitustoiminnasta aiheutuvat kulut, valvontamaksu sekä johtokunnan jäsenten palkkiot. Sijoitustoiminnan kuluja ovat muun muassa omaisuudenhoitajien palkkiot sekä selvityskeskusten (Arvopaperikeskus, Euroclear) tilinhoito- ja transaktiomaksut. Sijoitusten määrän mukaan nämä kulut saattavat nousta huomattaviin summiin. Sijoitustoiminnan kulut ovat luonteeltaan rahaston kuluja. Ei ole tarkoituksenmukaista, että tällaisista kuluista aiheutuvia menoja suoritettaisiin Valtiokonttorin varoista. Myös valvontamaksu, jonka Vakuutusvalvontavirasto perii rahaston sijoitustoiminnan valvonnasta, on sellainen erityiskustannus, joka kuuluu rahaston eikä Valtiokonttorin kustannettaviin. Kun rahasto on aktiivinen toimija, sillä voi olla myös muita toiminnasta aiheutuvia menoja. On luontevaa, että ne suoritetaan rahaston varoista.

Edellä olevan perusteella ehdotetaan valtion eläkerahastosta annetun lain 2 §:n 1 momenttiin lisättäväksi uusi virke, jonka mukaan rahaston toiminnasta aiheutuvat kulut suoritetaan rahaston varoista. Pykälän 4 mo-

mentin viimeinen virke, jonka mukaan henkilöstöstä aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista, voidaan tarpeettomana kumota. Koska Valtiokonttori hoitaa eläkerahastoa, ne laskennalliset menot, joita Valtiokonttorille aiheutuu esimerkiksi rahaston korkosijoitusten sekä maksuliikenne- ja tilipalvelujen hoitamisesta, suoritetaan Valtiokonttorin varoista niin kuin tähänkin saakka.

Lain 4 §:n 3 momenttia muutettiin viimeksi lailla 1154/1997. Mainitulla lailla siirrettiin muun ohessa entiset 2 ja 3 momentti pykälän 3 ja 4 momentiksi. Nykyisessä 3 momentissa on virheellinen viittaus 3 momenttiin ja se tulisi teknisesti muuttaa 4 momentiksi.

Samana pykälän 4 momentissa viitataan ennakkoperintälain (418/1959) 4 §:ään. Uusi ennakkoperintälaki 1118/1996 annettiin 27 päivänä joulukuuta 1996 ja se tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Laki kumosi ennakkoperintälain 418/1959 siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennakkoperintälain alaisesta palkasta säädetään voimassa olevan ennakkoperintälain 13 §:ssä. Tästä johtuen 4 momentissa tulisi viitata ennakkoperintälain 13 §:ään.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia tai muita vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Valtiokonttoria ja valtion eläkerahaston johtokuntaa. Esitys on käsitelty valtion eläkeneuvottelukunnassa.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Lain 2 §:n 1 momenttia sovellettaisiin sellaisiin laissa tarkoitettuihin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet 1 päivänä heinäkuuta 2000 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1372/1989) 2 §:n 1 ja 4 momentti sekä 4 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 ja 4 momentti laissa 1231/1999 sekä 4 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1154/1997, seuraavasti:

2 §

Valtion eläkerahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jota hoitaa valtiokonttori. Rahaston varat ovat rahaston hallinnassa ja nimissä. Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.

Rahastossa voi olla virkasuhteista henkilöstöä, jonka nimittää rahaston johtokunta.

4 §

Valtion palveluksessa olevat henkilöt sekä henkilöt, joiden oikeudesta eläkkeeseen valtion varoista on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen säädetään, suorittavat valtion eläkerahastolle työntekijäin eläkemaksun, joka on työntekijäin eläkelain (395/1961) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn

eläkemaksuprosentin suuruinen osa 4 momentissa tarkoitettusta työntekijän palkasta. Työntekijäin eläkemaksua suorittavat myös kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun virka- tai työsuhteeseen perustuvasta ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitettua palkasta ja tilittää sen valtion eläkerahastolle valtiokonttorin määräämällä tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2000.

Lain 2 §:n 1 momenttia sovelletaan sellaisiin laisiin tarkoitettuihin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet 1 päivänä heinäkuuta 2000 tai sen jälkeen.

Naantalissa 16 päivänä kesäkuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

Laki

valtion eläkerahastosta annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkerahastosta 29 päivänä joulukuuta 1989 annetun lain (1372/1989) 2 §:n 1 ja 4 momentti sekä 4 §:n 3 ja 4 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 1 ja 4 momentti laissa 1231/1999 sekä 4 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1154/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Valtion eläkerahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jota hoitaa valtiokonttori. Rahaston varat ovat rahaston hallinnassa ja nimissä.

Rahastossa voi olla virkasuhteista henkilöstöä, jonka nimittää rahaston johtokunta. *Henkilöstöstä aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.*

4 §

Valtion palveluksessa olevat henkilöt, sekä henkilöt, joiden oikeudesta eläkkeeseen valtion varoista on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen on säädetty, suorittavat valtion eläkerahastolle työntekijäin eläkemaksun, joka on työntekijän eläkelain (395/61) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa 3 momentissa säädetystä työntekijäin palkasta. Työntekijäin eläkemaksua suorittavat myös kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun virka- tai työsuhteeseen perustuvasta ennakkoperintälain (418/59) 4 §:ssä ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta ja tilittää sen valtion eläkerahastolle valtiokonttorin määräämällä tavalla.

Ehdotus

2 §

Valtion eläkerahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jota hoitaa valtiokonttori. Rahaston varat ovat rahaston hallinnassa ja nimissä. *Rahaston toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan rahaston varoista.*

Rahastossa voi olla virkasuhteista henkilöstöä, jonka nimittää rahaston johtokunta.

4 §

Valtion palveluksessa olevat henkilöt sekä henkilöt, joiden oikeudesta eläkkeeseen valtion varoista on soveltuvin osin voimassa, mitä valtion palveluksessa olevan henkilön oikeudesta eläkkeeseen säädetään, suorittavat valtion eläkerahastolle työntekijäin eläkemaksun, joka on työntekijän eläkelain (395/1961) 12 b §:n 1 momentissa säädetyn eläkemaksuprosentin suuruinen osa 4 momentissa tarkoitettua työntekijän palkasta. Työntekijäin eläkemaksua suorittavat myös kansanedustajat ja valtioneuvoston jäsenet.

Työnantaja pidättää palkanmaksun yhteydessä työntekijäin eläkemaksun virka- tai työsuhteeseen perustuvasta ennakkoperintälain (1118/1996) 13 §:ssä ja rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/1978) 4 §:ssä tarkoitetusta palkasta ja tilittää sen valtion eläkerahastolle valtiokonttorin määräämällä tavalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 2000.*

*Lain 2 §:n 1 momenttia sovelletaan sellai-
siin laissa tarkoitettuihin kustannuksiin, jotka
ovat syntyneet 1 päivänä heinäkuuta 2000
tai sen jälkeen.*
